

Monika Choroś

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8128-947X>

Państwowy Instytut Naukowy –
Instytut Śląski w Opolu

Karnawał studencki i jego nazwy

The students' carnival and its names

Abstract

The students' festival, in Polish called *juwenalia* and, sporadically, *żakinada*, is a kind of carnival, the last days of carefree fun before the summer exams. Each city or university that organises this event gives it its own specific name, e.g. "Piastonia", "Upnalia", "Juwenalia Podbeskidzia". The current paper discusses the meaning and origin of single-word terms describing those carnivals, as well as the word-formation methods used to create them.

Key words: onomastics, chrematonyms, word formation, carnivalisation

* * *

Święto studentów, zwane juwenaliami, sporadycznie żakinadą, to swoisty karnawał, ostatnie bez troskie, pełne zabawy dni przed egzaminami sesji letniej. W poszczególnych miastach akademickich, a także na uczelniach, które są organizatorami imprez juwenaliowych, święto to ma określoną nazwę, np. *Piastonia*, *Upnalia*, *Juwenalia Podbeskidzia*. W artykule omówiono znaczenie i genezę jednowyrazowych określeń juwenaliowych oraz środki słowotwórcze wykorzystane do ich utworzenia.

Słowa kluczowe: onomastyka, chrematonimia, słowotwórstwo, karnawalizacja

Odebrano / Received: 31.01.2018

Zaakceptowano / Accepted: 20.09.2018

W ośrodkach akademickich odbywa się wiele imprez organizowanych przez i dla studentów. Są to zarówno kameralne, klubowe wydarzenia obejmujące niewielkie grupy osób, jak i duże cykliczne, często o długiej i bogatej tradycji, kierowane do całego

środowiska studenckiego. Jedne posiadają bardziej uroczysty, oficjalny charakter, inne zabawowy i rozrywkowy. Do najbardziej znanych należą otrzęsiny oraz juwenalia. Juwenalia, często nazywane też dniami kultury studenckiej, wiosną studentów, dniami studenta, są swoistym świętem trwającym najczęściej kilka dni, w czasie których odbywają się imprezy kulturalno-sportowe, koncerty oraz barwne pochody przebierańców. To wiosenne święto nie ogranicza się tylko do uczelni, czy miasteczka akademickiego (kampusu), lecz wpisuje się w krajobraz kulturalny miast, w których znajdują się szkoły wyższe i jest dostrzegane przez mieszkańców. Dzieje się tak, gdyż nieodłącznym elementem juwenaliów jest barwny korowód studentów z kampusu na główny plac miejski, gdzie przedstawiciele braci studenckiej otrzymują symboliczne klucze do bram miasta i na czas trwania juwenaliów przejmują w nim władzę. Juwenalia odbywają się w maju, gdyż przed letnią sesją egzaminacyjną należy się zrelaksować, zabawić, a także „uchwycić najpiękniejsze chwile młodości i przeżyć wielką studencką przygodę”¹.

Święto jak i sama nazwa nawiązują do starożytnego Rzymu i odbywających się tam prywatnych igrzysk, mających charakter amatorskich widowisk teatralnych. Termin pochodzi z łacińskiego wyrazu *iuvenis* „młodzieniec” i nawiązuje do takich łacińskich określeń świąt, jak: *Bacchanalia*, *Saturnalia*, *Brumalia*. Współcześnie juwenalia to tradycyjne obchody dni studenckich odbywające się w formie festynów, zabaw, barwnych korowodów przeciągających ulicami miasta i zawodów sportowych². Święto żaków posiada bardzo długą tradycję. W Krakowie odbywało się już w XV w. Zachowana z tego okresu pieśń studencka *Breve regnum*³ opowiada, iż rokrocznie w październiku żacy porzucali swe obowiązki, przejmowali władzę w uniwersytecie, wybierali króla i oddawali się hucznej zabawie, która przenosiła się na ulice Krakowa.

O nowszej tradycji studenckiego święta, która także narodziła się w Krakowie w latach pięćdziesiątych ubiegłego wieku wspomina Hieronim Kubiak⁴ w wywiadzie udzielonym studenckiemu pismu „WUJ”⁵. Według niego nazwę „Juwenalia” zaproponował w 1954 r. Florian Nieuważny⁶. Pierwsze, jeszcze nieoficjalne święto studentów pod nazwą *Igrce Żakowskie* zorganizowano w 1954 r. w Lasku Wolskim⁷. Do znanego staropolszczyźnie i gwarze śląskiej wyrazu *igra* oznaczającego „zabawę, harce, tańce”, oddającego zatem doskonale treści studenckiego świętowania, czyli panowania młodzieniaszków,

¹ Tak określali organizowane przez siebie w 2005 r. juwenalia studenci Politechniki Warszawskiej, zob. „i.pewu” 2005.

² Szymczak 1978, t. I, s. 850; Tokarski 1980, s. 327.

³ Włodarski 2007, s. LXXXIX, 179.

⁴ Hieronim Kubiak (1934–), socjolog, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego, w latach pięćdziesiątych kierował Komisją Kultury Rady Uczelnianej Uniwersytetu Jagiellońskiego.

⁵ Bednarowska 2009, 30.06.2017.

⁶ Florian Nieuważny (1929–2009) – rusycysta i ukrainista, tłumacz i popularyzator literatury ukraińskiej, profesor Uniwersytetu Warszawskiego.

⁷ Niezabitowski 2009, 10.05.2017.

nawiązują odbywające się od 1957 r. w Gliwicach *Igry*. Również święto lubelskich studentów pierwotnie miało się nazywać *Igraszki Żaków Lubelskich* (1958). Te propozycje wskazują, że początkowo skłaniano się do wyboru nazwy pochodnej od *igra*. Jednak przeważały juwenalia i to one stały się wzorem do tworzenia określeń studenckiego karnawału.

Początkowo *Juwenalia* wiązały się tylko z Krakowem, lecz szybko rozpowszechniły się i studenci świętowali we wszystkich ośrodkach akademickich, a w tych największych już pod koniec lat pięćdziesiątych, np. w Lublinie, Olsztynie, Gliwicach. Spowodowało to konieczność odróżnienia juwenaliów krakowskich od pozostałych. Tym samym dni studenta organizowane w poszczególnych miastach, uczelniach, miasteczkach akademickich, a nawet akademikach i klubach studenckich zaczęły przyjmować różne nazwy kojarzące się z uczelnią, miastem oraz z miejscem, w którym odbywały się główne imprezy juwenaliowe. Nazwy te tworzą specyficzny zasób *nomina propria* zwany chrematonimami. Są one (chrematonimy) wynikiem kulturowej aktywności człowieka i określają zarówno przedmioty przez niego wytworzone, jak i elementy kultury niematerialnej⁸, w tym nazwy przedsięwzięć kulturalnych⁹, do których niewątpliwie należą juwenalia, które są wydarzeniami cyklicznymi, a ich nazwy są znane w społecznościach lokalnych, niektóre nawet w całym kraju.

Przedstawiony materiał nazewniczy został zaczerpnięty z różnych stron internetowych poświęconych organizacji wiosny studentów oraz ze stron internetowych samorządów uczelnianych¹⁰, a także z czasopism studenckich. W sumie wyekscerpowano 167 nazw. Tak duża liczba określeń dowodzi, że ich twórcy potrafili wykorzystywać nie tylko możliwości tkwiące w systemie słowotwórczym języka polskiego, ale także przeróżne skojarzenia semantyczne, znajomość języków obcych, modę i możliwości graficznego różnicowania, by nazwa ich akademickiego karnawału była oryginalna, zaskakująca i dowcipna oraz zawierała ważne i czytelne informacje. Wśród zebranych onimów są nazwy jednowyrazowe, które zostaną poddane analizie, oraz konstrukcje wielowyrazowe złożone z wyrazu *juwenalia*, nazwy miasta, przymiotnika odmiejscowego lub nazwy regionu.

Wśród nazw wielowyrazowych pojawiają się wyrażenia przyimkowe, np.: *Juwenalia w Słupsku 2016*, *Juwenalia w Jarostawiu 2017*, *Juwenalia w Goleniowie*. Struktur takich jest mało i dotyczą one niewielkich miejscowości bez tradycji akademickich. Wyjątek stanowią zapoczątkowane w 2015 r. *Juwenalia nad Odrą*. Są to autonomiczne juwenalia uczelni wrocławskich organizowane pod wspólnym szyldem. Sama nazwa nawiązuje do innego ważnego wydarzenia kulturalnego we Wrocławiu, jakim jest festiwal *Jazz nad Odrą*.

⁸ Biolik, Duma 2011; Gałkowski 2011, s. 9; Kosyl 1993.

⁹ W onomastyce tę grupę nazw określa się terminem socioideonim, zob. Gałkowski 2007, s. 497.

¹⁰ Zob. Wykaz źródeł.

Liczniesze są zestawienia składające się z wyrazu juwenalia, nazwy miasta oraz roku, np.: *Juwenalia Białystok 2009*, *Juwenalia Kalisz 2010*, *Juwenalia Szczecin 16*. Pojawiają się również twory bardziej rozbudowane, jak: *Tydzień Kultury Studenckiej Juwenalia Koszalin 2006*, *Częstochowska Wiosna Studentów Juwenalia 2010*, *Święto Młodości Juwenalia 2009 Konin*, *Walbrzyskie Święto Studentów Juwenalia 2007*. Niekiedy zawierają dodatkowe informacje, jak: *45 Wiosna Studencka 2016 Radom*. Z czasem nazwy tego typu przyjmują postać zestawienia z przymiotnikiem odmiejscowym, np.: *Bielskie Juwenalia*, *Juwenalia Bydgoskie*, *Juwenalia, Częstochowskie*, *Etckie Juwenalia*, *Juwenalia Kieleckie*, *Krośnieńskie Juwenalia*, *Rzeszowskie Juwenalia*, *Słupskie Juwenalia*, *Juwenalia Tarnowskie*, *Zamojskie Juwenalia*. W dużych ośrodkach akademickich, w których osobne wydarzenia juwenaliowe trwają czasami kilka tygodni, pojawiają się określenia *Juwenalia Łódzkie*, *Juwenalia Warszawskie*, *Juwenalia Krakowskie*, *Juwenalia Wrocławskie*. Pozostają one w obiegu na zasadzie odróżnienia od tego typu imprez odbywających się w kilkudziesięciu miastach Polski. Te wspólne szyldy pojawiają się także, głównie na plakatach, przy juwenaliach posiadających wieloletnią tradycję i bardzo znaną nazwę, jak np.: *58 Juwenalia Olsztyńskie Kortowiada*, *Igry Juwenalia Gliwickie*.

Analogicznie do nazw utworzonych z przymiotnika odmiejscowego i wyrazu juwenalia powstały też *Juwenalia Kalwaryjskie* – czyli ogólnopolskie spotkania młodzieży łączące modlitwę z zabawą – organizowane podczas wakacji w Kalwarii Zebrzydowskiej¹¹. Są one przeznaczone nie tylko dla studentów, lecz dla młodzieży w ogóle. Widać tu rozszerzenie dzisiejszego znaczenia pojęcia *juwenalia* i powrót do jego pierwotnego znaczenia, czyli „dotyczący młodych ludzi, młodości”. Podkreśla to także fakt, iż Kalwaria Zebrzydowska nie jest ośrodkiem akademickim, a przymiotnik *kalwaryjski* jest w tym zestawieniu wieloznaczny.

Z tym modelem nazewniczym (przymiotnik + rzeczownik) łączą się też nazwy studenckiego święta wskazujące na region. Są to: *Podhalańskie Juwenalia* w Nowym Targu¹², *Podkarpackie Juwenalia* w Dębicy, *Juwenalia Śląskie* oraz *Juwenalia Zagłębiowskie*.

Nieco inny charakter, wprawdzie także odnoszący się do regionu, mają juwenalia uczelni niepublicznych w Trójmieście, zwane *Juwenalia IT*, czyli *Studencka Impreska Trójmiejska*¹³. W tym przypadku kreatorzy nazwy odwołali się do znanego skrótowca IT powszechnie oznaczającego „nowoczesne technologie informacyjne” z ang. *information technology*. Natomiast wybór znanego w slangu młodzieżowym słowa *impreska* „impreza z muzyką” (przejęcie nazwy audycji muzycznej w radiu Eska) odwołuje się wyraźnie do tego, czym są juwenalia.

Od tradycyjnego schematu odbiega również nazwa *4opakAkademicki*, określająca juwenalia zorganizowane w 2010 r. w Gdańsku przez Akademię Wychowania Fizycznego

¹¹ Odbywały się one w latach 2012–2016 w Kalwarii Zebrzydowskiej, TomBalu 2012, 25.11.2016.

¹² Dziś *Podhalańskie*.

¹³ Juwenalia IT 2010, 10.02.2017.

(dalej: AWF), Akademię Sztuk Pięknych (dalej: ASP), Akademię Muzyczną oraz Szkołę Wyższą Psychologii Społecznej. Informuje ona, że jest to impreza organizowana przez cztery uczelnie, jej ważnym elementem jest piwo, na co wskazuje wykorzystanie popularnego określenia zgrzewki czterech puszek piwa „czteropak”, a forma graficzna dodatkowo wydobywa charakterystyczny dla karnawału element „na opak”.

Najliczniejszą i znaczeniowo najbardziej zróżnicowaną grupę nazw juvenaliowych stanowią te, utworzone na wzór wyrazu *juvenalia*, w których człon *juven-* został zastąpiony innym, a częśćka *-alia* pozostała. Z przyczyn fonetycznych bywa ona rozszerzona i przyjmuje postać *-(n)alia*. Nazw utworzonych w ten sposób jest najwięcej, bo 88. Na tej samej zasadzie powstały nazwy juvenaliowych imprez z sufiksem *-(j)ada*, (choć jest ich zaledwie siedem), wzorowane na rzeczownikach *olimpiada*, *żakinada*. Właśnie te dwa rodzaje derywatów nazewniczych zostaną dokładniej omówione. Wśród nich możemy wyróżnić nazwy nawiązujące bezpośrednio do dziedzin nauki, nazwy uczelni lub wydziału, symboli miasta, a także do postaci mitycznych oraz do miejsca, w którym odbywają się imprezy juvenaliowe.

Nazwy z formantem *-(n)alia*

Utworzone od dziedziny nauki, którą reprezentują poszczególne uczelnie lub wydziały i instytuty:

Agralia: *agrarny* „dotyczący rolnictwa” (Akademia Rolnicza Wrocław) oraz *Agronalia* (Poznań, Łomża);

ARTenalia: ang. i fr. *art* „sztuka” (łączą różne rodzaje sztuki i przestrzenie kultury – juvenalia ASP, Akademii Muzycznej i AWF w Poznaniu);

Bankomalia: *bankowy* (juvenalia uczelni bankowych w Bydgoszczy i Wrocławiu); z dodatkowym określeniem *Medialne* ~ w Toruniu i *Studenckie* ~ w Bytomiu;

Ekonomalia: *ekonomia* (uczelnie ekonomiczne w Poznaniu i Wrocławiu);

Ekonalia: *ekologia* (Wyższa Szkoła Turystyki i Ekologii w Suchej Beskidzkiej); nazywane też *Kickonaliami* i *Suskimi Juwenaliami*;

Elkonalia: nazwa utworzona ze skróconych wyrazów *elektronika* i *komputer* (odbywają się na Wydziale Elektroniki i Technik Informatycznych Politechniki Warszawskiej); gdy do organizatorów dołączył Wydział Elektryczny nazwano je *Elektryczne Elkonalia*;

Kulturalia i *Kulturalia*: *kultura* (organizatorami są uczelnie humanistyczne w Bydgoszczy, Rzeszowie i Wrocławiu);

Marinalia: łac. *mare* „morze” (Akademia Morska w Szczecinie);

Medykalia: *medyczny*, *medyk* (juvenalia uczelni medycznych w Białymstoku, Gdańsku, Katowicach, Lublinie, Poznaniu, Warszawie i Wrocławiu). Gdy warszawskie medykalia były organizowane wspólnie z Akademią Pedagogiki Specjalnej, to nazywały się *Medykalia APSolutne*. Wspólne juvenalia Uniwersytetu Medycznego i Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie noszą nazwę

Medykalia z WySPą. W tym przypadku dodatkowe człony w formie wyrazów popolitych zawierają wyróżniony graficznie skrót nazwy uczelni.

Muzykalia: *muzyka* (juwenalia Akademii Muzycznej w Gdańsku);

Neonalia: *neo-* „nowy” (Wydział Neofilologii Uniwersytetu Warszawskiego; dalej: UW);

Orientalia: *orient* (organizowane przez Wydział Orientalistyczny UW);

Psychonalia: *psychologia* (odbywają się na Wydziale Psychologii UW oraz w Uniwersytecie Humanistycznospołecznym SWPS we Wrocławiu);

Psychojuwenalia: *psychologia* (organizuje je Instytut Psychologii Uniwersytetu Wrocławskiego);

Regionalia: *region, regionalny* (organizowane przez Wydział Geografii i Studiów Regionalnych UW);

Technikalia: *technika* (juwenalia Politechniki Gdańskiej);

Trawenalia: ang. *travel* „podróż, wyprawa” (Wydział Geografii i Studiów Regionalnych UW);

Słowianalia: *słowiański* (Instytut Filologii Słowiańskiej Uniwersytetu Szczecińskiego);

Wuefalia: *wf*, „wychowanie fizyczne” (AWF we Wrocławiu).

Większość z tych nazw zawiera elementy łacińskie, co wynika z tego, iż język łaciński stanowi podstawę polskiej terminologii naukowej. W tej grupie są derywaty z formantem *-(n)alia* (*Muzykalia*), złożenia (*Psychojuwenalia*) oraz skrótowce *Wuefalia*, *Neonalia*, *Elkonalia*. Największą frekwencję posiadają *Medykalia*, *Kulturalia* i *Bankomalia*.

Utworzone od skrótów nazw uczelni

Skrót nazwy uczelni stanowi podstawę wielu określeń dni studenta. Najczęściej wykorzystywano w tym celu skrótowce literowe lub głoskowe, które wyodrębniano graficznie, stosując wielkie litery. Powstały w ten sposób:

APSurdalia, w niektórych latach z dodatkowym członem *Maxxxymalne* (Akademia Pedagogiki Specjalnej w Warszawie);

AWFalia, czasem też *Awafalia* (AWF w Gdańsku, Wrocławiu, Poznaniu, Katowicach);

Bobonalia: *Collegium Bobolanum*. Pierwotnie nazywały się *Juwenalia Papieskiego Wydziału Teologicznego „Bobolanum”*. Z czasem wielowyrazowa nazwa, zgodnie z występującymi w języku tendencjami do ekonomii i analogii, upodobniła się do dominujących określeń na *-(n)alia*, przyjmując formę *Bobonalia*. Patronem Collegium Papieskiego Wydziału Teologicznego w Warszawie jest św. Andrzej Boboła;

ESNalia, wyodrębnione w nazwie litery ESN to akronim Erasmus Student Network. Są to Międzynarodowe Juwenalia organizowane w Krakowie dla studentów programu Erasmus;

Koźminalia: *Koźmiński* (Akademia Leona Koźmińskiego w Warszawie);

KULTuralia (Katolicki Uniwersytet Lubelski);

KultURalia (Uniwersytet Rzeszowski);

UPnalia (Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu);

WSOnalia (Wyższaj Szkoła Oficerska we Wrocławiu);

WuZetalia (Wydział Zarządzania UW);

jUWenalia (UW).

W ostatnich latach zadomowione już nazwy juwenaliowe wykorzystano do graficznego wyeksponowania akronimu Uniwersytetu Warszawskiego i Uniwersytetu Rzeszowskiego, czego przykładem są *jUWenalia* i *KultURalia*. Występujące w nich skrótownce są wyodrębniane wielkimi literami lub innym kolorem.

Nazwy zawierające imiona postaci mitycznych i literackich

Następną, równie liczną, grupę stanowią nazwy utworzone od imion bóstw, postaci mitycznych i literackich. Wybór imienia jest ściśle związany z miastem, w którym znajduje się uczelnia. Są to:

Bachanalia: łac. *bacchanalia* „uroczystości ku czci boga wina Bachusa”. Nazywając w ten sposób juwenalia w Zielonej Górze nawiązano do tradycji uprawy winnej latorośli w tym mieście, a także do swobodnej, wesołej zabawy, jaką są niewątpliwie dni studenta organizowane przez Uniwersytet Zielonogórski;

Jurandalia: *Jurand* – nazwa święta studentów Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie nawiązuje do literackiej postaci Juranda ze Spychowa stworzonej przez Henryka Sienkiewicza w powieści *Krzyżacy* (Spychów położony jest w pobliżu Szczytna);

Kickonalia: *Kicek*, legendarny smok z Suchej Beskidzkiej¹⁴, juwenalia Wyższej Szkoły Turystyki i Ekologii w tym mieście;

Neptunalia: łac. *Neptunalia* „święto w starożytnym Rzymie, ku czci boga mórz Neptuna”, juwenalia Uniwersytetu Gdańskiego;

Piastonalia: *Piast* „legendarny protoplasta dynastii Piastów” uważany za symbol polskości (wspólne juwenalia Uniwersytetu Opolskiego i Politechniki Opolskiej). Opole, które jest gospodarzem *Piastonaliów*, często występuje z określeniem „piastowskie”, gdyż mimo wielowiekowej przynależności do Niemiec zachowało polski charakter. O wyborze nazwy zadecydowały także względy propagandowe.

Powyzsze nazwy podkreślają istotne, wyróżniające cechy ośrodków akademickich, takie jak: tradycje winiarskie, położenie nad morzem, ważne dla rozwoju miasta postacie (Kicek i Piastowie śląscy). Określenia *Bachanalia* i *Neptunalia* to bezpośrednie zapożyczenia nazw świąt odbywających się w starożytnym Rzymie.

Semantycznie z tą grupą łączą się inne nazwy nawiązujące do symboli nierozzerwalnie związanych z miastem, głównie do herbów oraz wyróżniających się obiektów i tradycji. Należą tu:

Hasiornalia: *hasiory* „elementy w postaci ptaków i rydwanów monumentalnego pomnika” „Płomienne ptaki” autorstwa Władysława Hasióra, znajdującego się przed Politechniką Koszalińską. Podczas ważnych wydarzeń, a takimi są Dni Kultury

¹⁴ Nelsonek 2006, 12.09.2017.

Studenckiej w Koszalinie, w specjalnych zagłębieniach rzeźb-konstrukcji rozpała się ogień, czyli „odpała hasiory”¹⁵.

Jackonalia: *Jacek* „potoczna nazwa siedleckiego ratusza”, wywodząca się prawdopodobnie stąd, iż do rzeźby Atlasa wieńczącej ratusz pozował lokaj księżnej Ogińskiej o imieniu Jacek¹⁶; juwenalia Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach; *Kozienalia*, juwenalia UMCS w Lublinie, ich nazwa nawiązuje do kozła znajdującego się w herbie miasta;

Lachonalia: *Lach*, święto studentów Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej (dalej: PWSZ) w Nowym Sączu nawiązuje do Lachów Sądeckich – grupy regionalnej zamieszkującej ziemię sądecką;

Niedźwienalia: *niedźwiedź*, od białego niedźwiedzia znajdującego się w herbie miasta Chełm – święto studentów PWSZ;

Pogonalia, nazwa święta studentów Politechniki Białostockiej również nawiązuje do herbu miasta, czyli „Pogoni Litewskiej”;

Turbinalia: *turbina* „silnik przepływowy wytwarzający energię mechaniczną z energii wewnętrznej”, wcześniej *Juwenalia Elbląskie*. W związku z jubileuszem 15-lecia PWSZ przyjęto nazwę *Turbinalia* nawiązującą do tradycji elbląskiego przemysłu maszynowego.

Nazwy utworzone od miejsca, w którym odbywa się karnawał studencki.

Znaczna liczba nazw wskazuje na miejsce, w którym odbywają się imprezy juwenaliowe. Jest to miasto, dzielnica, ulica, akademik, klub studencki lub inne charakterystyczne miejsce. Nazwę miasta zawierają:

Chrzanoalia: *Chrzanów* oraz *Cieszynalia*: *Cieszyn*.

Natomiast od nazw dzielnic dużych miast utworzono:

Bielanalia: *Bielany* – w tej części Warszawy jest siedziba Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego;

Czyżynalia: *Czyżyny* – dzielnica Krakowa, w której znajdują się akademiki Politechniki Krakowskiej;

Ksawenalia: *Ksawerów* – w tej dzielnicy Warszawy mieści się Ośrodek Dydaktyczny Uniwersytetu Warszawskiego;

Ochotkalia: od warszawskiej dzielnicy *Ochota*, gdzie znajduje się jeden z kampusów UW;

Ursynalia: *Ursynów* (dzielnica Warszawy), tam zbudowano kampus Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego;

Wittigalia: *Wittigowo* – nieoficjalna nazwa wrocławskiego miasteczka akademickiego przy ul. Wittiga.

¹⁵ *Hasiornalia* 2016, 3.09.2017.

¹⁶ Balas, 20.09.2017.

Bezpośrednio od nazwy ulicy powstało jedno określenie – *Stokłosalia*: ul. *Stokłosa* w Warszawie, przy której znajduje się kampus Uczelni Vistula.

Od nazw akademików i klubów studenckich powstały:

Akademalia i *Akademikalia*: *akademik* – określenie to informuje, że imprezy juwenaliowe odbywają się w domach studenta;

Arkanalia: *Arka* „akademik i klub studencki we Wrocławiu”;

Karonalia: *Karowa 31* „klub studencki przy ul. Karowej w Warszawie”;

Kiconalia: *Kic* „potoczne określenie akademików przy ul. Kickiego w Warszawie”;

Klubonalia: *klub* – to nazwy klubowych imprez juwenaliowych, odbywających się w Rzeszowie, Warszawie i Wrocławiu;

Sabinkalia: *Sabinki* „akademik Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie”;

Stodonalia: *Stodoła* „warszawski klub studencki”;

Ustronalia: *Ustronie* „dom studenta w Warszawie”;

Zaczkonalia: *Zaczek* „warszawski dom studenta”.

Pozostałe jednoczłonowe określenia juwenaliów utworzone za pomocą formantu – *(n)alia* nie posiadają tak bezpośrednich i czytelnych odniesień do uczelni czy lokalizacji. Eksponują natomiast inne cechy charakteryzujące to studenckie święto, np. wyjątkowość, wspólnotę, europejskość. Są to :

Anomalia: *anomalnia* „coś wyjątkowego, odbiegającego od normy” – juwenalia kilku prywatnych uczelni katowickich. Założeniem organizatorów było przygotowanie wydarzenia odbiegającego od powszechnie przyjętej formuły. Nazwa ta nie jest jednak formą liczby mnogiej, jak pozostałe nazwy juwenaliowe;

Delfinalia: *delfin* „ssak wodny, żyjący gromadnie” – podobnie jak studenci Akademii Morskiej w Gdyni;

Euronalia: *europejski, euro* – juwenalia Collegium Polonicum w Słubicach związanego z Europejskim Uniwersytetem Viadrina we Frankfurcie nad Odrą;

Extremalia i *X-tremalia*: *ekstremalny* – część juwenaliów poświęcona sportom ekstremalnym w Krakowie. W Gdańsku są nazywane *Extrema* oraz *eXtrem Day*;

Futuralia: łac. *futurum* „to co będzie”, ang. *future* „przyszłość” (impreza muzyczna Politechniki Warszawskiej);

Gardenalia: ang. *garden* „ogród”, koncerty odbywające się na terenach zielonych za budynkiem Wydziału Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego;

Integralia: *integracyjny*, to juwenalia organizowane wspólnie przez kilka uczelni we Wrocławiu i Poznaniu oraz wspólne imprezy kilku klubów studenckich w Łodzi i Warszawie;

Ławeczkonalia: *ławeczka* – integracyjno-towarzyska sesja pt. „Wyjdź do ludzi”, czyli na ławeczki osiedla akademickiego Politechniki Koszalińskiej;

Podbalanalia: *Podbale*, juwenalia Podhalańskiej Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Targu;

Sandanalia: *sandały* – juwenalia chrześcijańskie organizowane w Warszawie przez grupę studentów „Skrzydlaty Sandał”. Sandały to częsty i ważny motyw biblijny, ponadto według organizatorów przywołują na myśl drogę, którą próbują odnaleźć w swoim życiu młodzi ludzie¹⁷.

Nazwy z formantem **-(j)ada**

Przy pomocy tego formantu utworzono zaledwie siedem nazw juwenaliowych, mimo iż wzrasta jego produktywność przy urabianiu potocznych nazw imprez masowych¹⁸. Podobnie jak w pozostałych znajdujemy w nich te same podstawy słowotwórcze, a więc akronimy nazw uczelni, nazwy ulic i dzielnic oraz odniesienia do mitologii greckiej i ludowej. Należy zaznaczyć, iż powstają one nieprzerwanie od początków obchodów juwenaliowych.

Feliniada: *Felin* – dzielnica Lublina, w której znajdują się akademiki Uniwersytetu Przyrodniczego;

Grunwaliada: z akademików przy placu Grunwaldzkim we Wrocławiu najczęściej wyrusza barwny pochód juwenaliowy;

Hermesjada: *Hermes* „w mitologii greckiej bóg podróźnych i kupców”. Nazwa juwenaliów Wyższej Szkoły Handlowej nawiązuje nie tylko do profilu kształcenia, ale także do handlowych tradycji Wrocławia – miasta położonego na skrzyżowaniu ważnych w średniowieczu szlaków handlowych: bursztynowego i *Via Regia*;

Juwenaliada, juwenalia w Krośnie, którym towarzyszy Ogólnopolski Przegląd Zespołów Muzycznych;

Kortowiada: *Kortowo*, w tej dzielnicy Olsztyna zlokalizowane jest miasteczko akademickie;

Kujawiada: *Kujawy*, oboczna nazwa juwenaliów w Bydgoszczy;

WSElada – juwenalia Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Lublinie.

Inne jednowyrazowe nazwy zawierają także akronimy uczelni, np.: *Kulaż*, pierwsza nazwa święta studentów Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Jej autorzy nie zaznaczyli graficznie skrótu nazwy uczelni, ale w wyniku kontaminacji z wyrazem *wernisaż* utworzyli nazwę o znaczeniu „KUL się przedstawia, pokazuje”.

MegaWat: *megawat* „jednostka mocy” (Wojskowa Akademia Techniczna w Warszawie).

W nazwie wykorzystano wyraz popularyzujący akronim uczelni.

Na wzór juwenaliów powstały także *Senioralia* i *Piernikalia*¹⁹, czyli imprezy dla osób 60+, które są obchodzone w wielu miastach Polski jesienią.

¹⁷ *Sandanalia* 2015, 20.04. 2017.

¹⁸ Jadacka 2001, s. 41, 84.

¹⁹ W wierszu *Juwenalia starszaków* opublikowanym w 1959 r. autor proponował nazwę *Piernikalia*, zob. Załucki 1959, s. 72.

Zdarza się, że studenckie święto w jednym ośrodku akademickim posiada kilka określeń, gdyż nazwy juwenaliów ulegały i ulegają przeobrażeniom. Przyczyną może być zmiana nazwy uczelni (np. Akademia Rolnicza została przekształcona w Uniwersytet Przyrodniczy, a *Agralia* zmieniono na *UPnalia*), naturalne procesy językowe, w tym przede wszystkim dążenie do ekonomii języka (np. *Juwenalia Koszalińskie* zaczęto nazywać *Hasiornaliami* a *Podbalańskie Juwenalia* – *Podbalanalami*).

Pomysłodawcy nazw juwenaliowych wykorzystują nie tylko gotowe modele słowotwórcze i prawo serii oraz modę i znajomość języków obcych, lecz także funkcjonujące w polszczyźnie wyrazy, by w sposób graficzny wyodrębnić nazwę uczelni, np.: *MegaWat*, *jUWenalia*. Wprowadzają charakterystyczny dla karnawału element „na opak”, np. *APSurdalia*, wskazujący poprzez znaczenie słowa *absurd* na coś niepoważnego, niedorzecznego, czy *Euronalia* sugerujące, że impreza ma zasięg europejski.

Pod względem językowym nazwy karnawału studenckiego to w większości *composita* hybrydalne powstałe z zespolenia dowolnych elementów (wyrazów – rodzimych i obcych, części wyrazów i skrótów), tworzone seryjnie na wzór wyrazów *juwenalia* oraz *żakinada*. W nazwach tych odzwierciedlają się najnowsze tendencje słowotwórcze języka polskiego²⁰, polegające m.in. na wykorzystaniu zapożyczeń, internacjonalizmów, skrótów i skrótowców w nowych leksemach oraz dezintegracji i analogii w procesie słowotwórczym, a także specjalizacji funkcyjnej formantów.

Wykaz skrótów

ang. – język angielski

fr. – język francuski

łac. – język łaciński

Bibliografia

- Balas B., *Legenda o siedleckim moczku*, SKN Krajoznawców, <http://krajoznawcy.umcs.lublin.pl/index.php/tales/legend-1>, 20.09.2017.
- Bednarowska Z. 2009, *To «UJotowcy» wymyślili juwenalia!*, „WUJ – Wiadomości Uniwersytetu Jagiellońskiego”, nr 6, <https://wujek.wordpress.com/2009/06/01/>, 30.06. 2017.
- Biolik M., Duma J. (red.) 2011, *Chrematonimia jako fenomen współczesności*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn.
- Gałkowski A. 2007, *Socjoideonimy a chrematonimy – miejsce nazw organizacji i inicjatyw społecznych w dynamice onimicznej języka*, [w:] Cieślakowa A., Czopek-Kopciuch B., Skowronek K. (red.), *Norwe nazwy własne – nowe tendencje badawcze*, *Pandit*, Kraków, s. 495–508.
- Gałkowski A. 2011, *Chrematonimy w funkcji kulturowo-użytkowej. Onomastyczne studium porównawcze na materiale polskim, włoskim, francuskim*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź.

²⁰ Jadacka 2001, s. 153–154; Ochmann 2002; Gałkowski 2011, s. 286–287, 299; Sękowska 2012.

- Jadacka H. 2001, *System słowotwórczy polszczyzny (1945–2000)*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Kosyl Cz. 1993, *Chrematonimy*, [w:] *Encyklopedia kultury polskiej XX wieku*, T. II, Bartmiński J. (red.) *Współczesny język polski*, Wiedza o Kulturze, Wrocław, s. 439–444.
- Nelsonek 2006, *Legenda o Suchej Beskidzkiej*, <http://nelsonek.blox.pl/2006/01/Legenda-o-Suchej-Beskidzkiej.html>, 12.09.2017.
- Niezabitowski M. 2009, *Juwenalia*, <http://www.krakow.pl/kultura/1341,artykul,juwenalia.htm>, 10.05.2017.
- Ochmann D. 2002, *Między integracją a analogią. O pewnym typie złożeń współczesnej polszczyzny*, „Język Polski” LXXXII, nr 5, s. 322–329.
- Sękowska E. 2012, *Neologizmy słowotwórcze we współczesnej polszczyźnie (wybrane tendencje)*, „Eslavistica Complutense”, nr 12, s. 97–103, http://dx.doi.org/10.5209/rev_ESLC.2012.v12.38728, 6.01.2018.
- Szymczak M. (red.) 1978, *Słownik języka polskiego*, t. I, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.
- Tokarski J. (red.) 1980, *Słownik wyrazów obcych PWN*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.
- Włodarski M. (wstęp i oprac.) 2007, *Średniowieczna poezja łacińska w Polsce*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław.
- Załucki M. 1959, *Oj-czyste kpiny*, Iskry, Warszawa.

Wykaz źródeł (źródła internetowe)

- Hasiornalia* 2016, <https://www.entuzjasci.net/single-post/2016/05/21/Hasiornalia>, 3.10.2017
- „i.pewu” 2005, *Twój przewodnik po juwenaliach*, „i.pewu” 2005, 2, nr 00, http://ipewu.pw.edu.pl/arch/ipewu_juwe2.pdf, 12.06.2017.
- Juwenalia IT* 2010, *Juwenalia IT – Studencka Impreska Trójmiejska*, dla Studenta.pl, <https://rozrywka.trojmiasto.pl/Juwenalia-IT-Studencka-Impreska-Trojmiejska-imp159300.html>, 10.02.2017.
- Juwenalia regionalne*, <http://samorząd.uw.edu.pl/projekty/juwenalia-regionalne/>, 10.02.2017.
- Juwenalia w Polsce, <https://juwenalia.studentnews.pl/>, 19.11.2016.
- Juwenalia we Wrocławiu <http://www.juwenalia.co.pl/wroclaw>, 25.04.2017.
- Juwenalia Warszawskie <http://warszawski-sen.pl/juwenalia-warszawskie/>, 20.06.2017.
- Legenda*, <http://turystyka.siedlce.pl/artykul/130/legenda-o-jacku>, 17.12.2017.
- TomBalu 2012, *Juwenalia Kalwaryjskie*, Nasza Kalwaria.pl, <http://kalwaria.home.pl/naszakalwaria/index.php/sanktuarium/404-juwenalia-kalwaryjskie-.html>, 25.11.2016.
- Sandanalia* 2015, *Sandanalia, czyli pierwsze warszawskie chrześcijańskie juwenalia*, <http://dobremiejsce.org/sandanalia-czyli-pierwsze-warszawskie-chrzescijanskie-juwenalia/>, 2.07.2017.